

Informatiedocument 'Minder dieren houden'

1. Inleiding

Dit document bevat de informatie over de stoppersmaatregel 'minder dieren houden'. Achtereenvolgens wordt beschreven welke uitgangspunten bij deze stoppersmaatregel worden gehanteerd, hoe de uitgangssituatie dient te worden bepaald en wordt per diercategorie aangegeven welke opties er zijn en aan welke voorwaarden daarbij moet worden voldaan. Vervolgens wordt ook ingegaan op 'intern salderen' en 'omwisselen van dieren' in samenhang met 'minder dieren houden'

2. Uitgangspunten

Minder dieren houden kan op verschillende manieren. Om in aanmerking te komen als stoppersmaatregel moet aan de volgende voorwaarden zijn voldaan:

- de methode moet wetenschappelijk beschreven en onderzocht zijn;
- de reductiepercentages (voor ammoniak) moeten bekend zijn;
- de methode moet niet leiden tot een substantiële toename van andere emissies;
- de methode moet controleerbaar zijn aan de hand van administratieve gegevens, eventueel aangevuld met een visuele controle.

Op dit moment is er per diercategorie nog maar een beperkt aantal opties die aan deze voorwaarden voldoet. Naar verwachting zullen, afhankelijk van de praktijkbehoefte, nog verschillende opties nader worden onderzocht. Dit kan leiden tot aanvulling van dit document met extra opties.

3. Uitgangssituatie

Bij het berekenen van de benodigde reductie geldt als referentie de situatie (aantallen en categorieën dieren, toegepaste huisvestingssystemen) zoals:

- a. Vergund op 1 januari 2010 voor de bedrijven die onder het Actieplan vallen
- b. Vergund op 31 december 2012 voor de kleine bedrijven bedoeld in artikel 4, tweede lid, van het Besluit huisvesting (vallen niet onder het Actieplan, omdat ze pas per 1 januari 2013 moesten voldoen aan de emissie-eisen van het Besluit huisvesting)

- Uitzonderingen

Voor de categorie onder a gelden twee uitzonderingen.

- Indien de vergunning na 1 januari 2010 deels is ingetrokken in het kader van het Actieplan omdat minder dieren werden gehouden dan vergund, geldt in plaats van de vergunde situatie op 1 januari 2010, de vergunde situatie op 31 december 2012.
- Indien op 31 december 2012 niet alle vergunde huisvesting aanwezig is (nieuwe stal of uitbreiding stal niet gerealiseerd), geldt in plaats van de vergunde situatie op 1 januari 2010, de situatie op basis van de feitelijk aanwezige huisvesting op 31 december 2012.

4. Beschrijving opties per diercategorie varkens

- Biggenopfok (Rav D1.1)

- Hele jaar door in stal of deel stal (een of meerdere afdelingen) geen biggen houden. Voorbeeld: vergund 2016 gespeende biggen in 7 afdelingen met elk 288 dierplaatsen; sluiten van 1 afdeling levert een reductie op van 14,3 % en 4 afdelingen sluiten 57% reductie.
- Minder 'rondes' (per afdeling) per jaar (periode leegstand tussen productieperiodes). Optie is toepasbaar voor gespecialiseerde bedrijven die gespeende biggen opfokken tot 25 kg. Methodiek als bij vleesvarkens.

Referentiesituatie: productieperiode 7 weken (is inclusief korte leegstandperiode voor schoonmaken hokken). Aantal 'rondes' per jaar bedraagt 7,4.

- **Kraamzeugen (Rav D 1.2)**

- Hele jaar door in stal of deel stal (een of meerdere afdelingen) geen zeugen houden. Voorbeeld: vergund 130 kraamzeugen in 5 afdelingen met elk 26 kraamhokken; sluiten van 1 afdeling levert een reductie op van 20% en 3 afdelingen sluiten 60% reductie.

- **Guste en dragende zeugen (Rav D 1.3)**

- Hele jaar door in stal of deel stal geen zeugen houden. In deel stal geen zeugen houden is alleen mogelijk als er meerdere afdelingen zijn voor dragende zeugen die afzonderlijk kunnen worden leeg gelegd.

- **Vleesvarkens e.a. (Rav D 3)**

- Hele jaar door in stal of deel stal (een of meerdere afdelingen) geen vleesvarkens houden. Voorbeeld: vergund 960 vleesvarkens in 4 afdelingen met elk 240 dierplaatsen; 1 afdeling sluiten levert een reductie op van 25% en 2 afdelingen sluiten 50% reductie.
- Minder 'rondes' (per afdeling) per jaar (leegstand tussen productieperiodes).
Referentiesituatie: productieperiode 17 weken (is inclusief korte leegstandperiode voor schoonmaken hokken). Aantal 'rondes' per jaar bedraagt 3,1.
Voorbeeld: 2 'rondes' per jaar (26 weken per 'ronde', bestaande uit een productieperiode van 17 weken en een leegstandperiode van 9 weken) levert een reductie van 35,5% op. Voorbeeld benodigde reductie realiseren met minder dieren: dan moet aantal 'rondes' worden teruggebracht tot $1,4 : 2,5 \times 3,1 = 1,74$ 'ronde'. Dit betekent 'rondes' van $52 : 1,74 = 30$ weken (17 weken productie + schoonmaak en 13 weken leegstand).

- **Voorwaarden m.b.t. waarborging emissiereductie**

Om te waarborgen dat de berekende emissiereductie ook werkelijk wordt gerealiseerd moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- Het oppervlak (per dier) waarop de varkens worden gehouden mag (gemiddeld genomen) niet toenemen. Voorbeeld als de vleesvarkens worden gehouden in een stalsysteem met een maximum oppervlak per dierplaats van 0,8 m² dan mag dat oppervlak bij 'minder dieren houden' niet zodanig worden vergroot dat het oppervlak per dierplaats gemiddeld groter is dan 0,8 m², want dan zou de emissiereductie daardoor weer ongedaan worden gemaakt.
- Er moeten maatregelen worden genomen om te voorkomen dat de stalruimte (afdelingen) die leeg staat, toch blijft emitteren door de aanwezigheid van mest (schoonmaken hokken, mest uit kelder verwijderen of roosters afdekken of ruimte niet ventileren).
- Bij de optie minder 'rondes' moeten tussen de productieperiodes een vaste leegstandperiode worden aangehouden, zodat de productieperiodes gelijkmatig over het jaar (of over meerdere jaren) worden verdeeld.

- **Voorwaarden i.v.m. controle en handhaving**

Administratieve controle van de stoppersmaatregelen moet mogelijk zijn. Daarom moet in ieder geval:

- Bij de optie leeg laten staan van stal of deel daarvan op het kennisgevingsformulier worden aangegeven welke stal of welke afdelingen leeg blijven.
- Bij de optie minder 'rondes' (periode leegstand tussen productieperiodes) een administratie worden bijgehouden (op papier of digitaal) waarin wordt geregistreerd wanneer en hoeveel varkens worden opgelegd en afgeleverd en worden daarvan bewijzen bewaard (bonnen, nota's e.d. van leverancier en slachterij).
- Maandelijks wordt het aantal dieren per categorie geregistreerd dat in de veehouderij aanwezig is, overeenkomstig artikel 3.120 het Activiteitenbesluit
- De administratieve gegevens dienen 5 jaar te worden bewaard en op verzoek beschikbaar te zijn voor de toezichthouder.

5. Beschrijving opties per diercategorie kippen

- Legkippen (Rav E 2)

- Hele jaar door in stal of deel stal geen legkippen houden
Voorbeeld: vergund 30.000 leghennen in twee traditionele scharrelstallen. Als één van de stallen met 15.000 dierplaatsen leeg blijft staan, levert dat een reductie van 50% op.
- Langer leegstand tussen 'rondes' (verlenging cyclus)
Referentiesituatie: productieperiode van 58 weken (inclusief 3 weken opfok) en 3 weken leegstand tussen 2 'rondes' (traditionele scharrelhuisvesting). Aantal 'rondes' per jaar bedraagt dan 0,85. Een langere leegstandperiode levert de volgende reductie op:

<u>Leegstand</u>	<u>Reductiepercentage</u>	<u>Ronden/jaar</u>
4 weken	1,6%	0,84
5 weken	3,2%	0,83
6 weken	4,7%	0,81
7 weken	6,2%	0,80
8 weken	7,6%	0,79
9 weken	9,0%	0,78
10 weken	10,3%	0,77

- (Groot-)ouderdieren van legkippen (Rav E 2)

- Hele jaar door in stal of deel stal geen legkippenouderdieren houden
- Voorbeeld: vergund 30.000 ouderdieren van legkippen in twee traditionele scharrelstallen. Als één van de stallen met 15.000 dierplaatsen leeg blijft staan, levert dat een reductie van 50% op.
- Langer leegstand tussen 'rondes' (verlenging cyclus). Er is geen informatie beschikbaar voor een algemeen toepasbare referentiesituatie. Wil een ondernemer dit toepassen dan zal hij met behulp van documentatie moeten aantonen wat zijn referentiesituatie van vóór het toepassen van de maatregel was. Het reductiepercentage is dan gebaseerd op het verschil met de aangetoonde referentiesituatie.

- (Groot-)ouderdieren van vleeskuikens (Rav E 4)

- Hele jaar door in stal of deel stal geen vleeskuikenouderdieren houden
- Voorbeeld: vergund 26.400 vleeskuikenouderdieren in twee traditionele stallen (grondhuisvesting). Als één van de stallen met 13.200 dierplaatsen leeg blijft staan, levert dat een reductie van 50% op.
- Langer leegstand tussen 'rondes' (verlenging cyclus). Er is geen informatie beschikbaar voor een algemeen toepasbare referentiesituatie. Wil een ondernemer dit toepassen dan zal hij met behulp van documentatie moeten aantonen wat zijn referentiesituatie van vóór het toepassen van de maatregel was. Het reductiepercentage is dan gebaseerd op het verschil met de aangetoonde referentiesituatie.

- Vleeskuikens (Rav E 5)

- Hele jaar door in stal of deel stal geen vleeskuikens houden
- Voorbeeld: vergund 40.000 vleeskuikens in twee traditionele stallen (grondhuisvesting). Als één van de stallen met 20.000 dierplaatsen leeg blijft staan, levert dat een reductie van 50% op.
- Minder 'rondes' per jaar, langer leegstand tussen 'rondes'
Referentiesituatie: 7,2 'rondes' per jaar bij een lengte van de groeiperiode van 41 dagen en 10 dagen leegstand.

<u>Leegstand</u>	<u>Reductiepercentage</u>	<u>Ronden/jaar</u>
14 dagen	7%	6,6
16 dagen	11%	6,4
18 dagen	14%	6,2
20 dagen	16%	6,0

- **Voorwaarden m.b.t. waarborging emissiereductie**

Om te waarborgen dat de berekende emissiereductie ook werkelijk wordt gerealiseerd moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- Het oppervlak (per dier) waarop de kippen worden gehouden mag niet toenemen. Indien een deel van een stal niet wordt gebruikt, zal deze fysiek moeten worden afgescheiden van de rest van de stal.
- In een leegstaande stal of deel daarvan mag geen mest aanwezig zijn. In de stallen of delen daarvan waar kippen worden gehouden, moet de mest bij elke 'ronde' direct na het afleveren van de kippen uit de stal worden verwijderd.
- Bij de optie minder 'rondes' moeten steeds vaste leegstandperiodes worden aangehouden, zodat de productieperiodes gelijkmatig over het jaar (of over meerdere jaren) worden verdeeld.

- **Voorwaarden i.v.m. controle en handhaving**

Administratieve controle van de stoppersmaatregelen moet mogelijk zijn. Daarom moet in ieder geval:

- Bij de optie leeg laten staan van stal of deel daarvan wordt op kennisgevingsformulier aangegeven welke stal of welke afdelingen leeg blijven.
- Bij de optie minder 'rondes' (langer leegstand tussen rondes) wordt een administratie bijgehouden (op papier of digitaal) waarin wordt geregistreerd wanneer en hoeveel kippen worden aangeleverd en afgeleverd en worden daarvan bewijsstukken bewaard (afleveringsbonnen van broederij en slachterij).
- Maandelijks wordt het aantal dieren per categorie geregistreerd dat in de veehouderij aanwezig is, overeenkomstig artikel 3.120 het Activiteitenbesluit
- De administratieve gegevens dienen 5 jaar te worden bewaard en op verzoek beschikbaar te zijn voor de toezichthouder.

6. Wijziging van maatregel

Het is mogelijk een eenmaal gemaakte keuze voor een stoppersmaatregel op een later moment te wijzigen. Dit gebeurt dan op dezelfde wijze als de aanmelding, namelijk door middel van het kennisgevingsformulier. Het kan daarbij gaan om vervanging van een maatregel door een gelijksoortige maatregel (bijvoorbeeld een andere optie bij 'minder dieren houden') of door een andersoortige maatregel ('minder dieren houden' vervangen door een voermaatregel) of een combinatie daarvan.

Van een wijziging moet minimaal 4 weken tevoren kennis worden gegeven aan het bevoegd gezag.

- **Voorwaarde**

Bij 'minder dieren houden' is het overschakelen naar een andere maatregel wel aan een voorwaarde gebonden. Met het oog op de te behalen emissiereductie geldt de keuze voor 'minder dieren houden' voor tenminste één jaar, waarbij een lopende 'ronde' inclusief de bijbehorende periode leegstand die doorloopt in een volgend jaar moet worden afgemaakt. Dat geldt ook als wordt gewijzigd van optie binnen deze maatregel. Bij de optie langer leegstand (verlenging cyclus) bij legkippen geldt die keuze voor de duur van tenminste één cyclus (58 weken plus de gekozen leegstandsperiode).

7. Intern salderen

In het Besluit huisvesting mag op een veehouderijbedrijf tussen de verschillende diercategorieën worden gesaldeerd om aan de emissie-eisen te voldoen. Dat kan echter alleen met de emissiereducerende technieken die in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) zijn opgenomen, niet met stoppermaatregelen. De stoppersmaatregelen kunnen alleen worden toegepast bij het onderdeel of de onderdelen van de veehouderij die (op termijn) worden beëindigd (de hoofdcategorieën 'Varkens' en 'Kippen'). Dat heeft de volgende consequenties:

- Het is niet mogelijk om de benodigde emissiereductie in een 'stoppende' veehouderijtak te realiseren door in het onderdeel van het bedrijf dat wordt voortgezet minder dieren te houden. Bijvoorbeeld: minder melkkoeien houden en die emissiereductie gebruiken voor de stoppende varkenstak is niet mogelijk.
- Ook mag een eventueel emissieoverschot bij het toepassen van stoppersmaatregelen niet worden gebruikt ten behoeve van een veehouderijtak die wordt voortgezet. Bijvoorbeeld er worden minder varkens gehouden dan nodig is om de benodigde reductie in de stoppende varkenstak te realiseren. Het daardoor ontstane emissieoverschot mag bijvoorbeeld niet worden gebruikt om meer melkkoeien te gaan houden.
- Wel mag tussen de varkenstak en de kippentak worden gesaldeerd met stoppersmaatregelen, op voorwaarde dat beide takken worden beëindigd.
- Ook mag een emissieoverschot als gevolg van het toepassen van emissiereducerende technieken (alleen technieken uit de Rav) in een veehouderijtak die wordt voortgezet, worden gebruikt om de emissiereductie in de 'stoppende' tak te realiseren. Bijvoorbeeld een emissieoverschot door het toepassen van een emissiereducerende vloer bij melkrundvee dat beweid wordt, gebruiken voor de 'stoppende' varkenstak. Zie ook de [toelichting](#) hierop op de website van InfoMil.

8. Wisselen van diercategorie

'Stoppende' veehouderijbedrijven mogen hun veebezetting niet uitbreiden. Wel is het toegestaan om binnen de stoppende veehouderijtak (varkens of kippen) van diercategorie te wisselen. Bijvoorbeeld zeugen vervangen door vleesvarkens of legkippen door vleeskuikens. Dit zal echter niet altijd mogelijk zijn. Gezien de mogelijke milieugevolgen zal de wisseling van dieren niet altijd aan de voorschriften van het Activiteitenbesluit kunnen voldoen. In geval van een overbelaste geursituatie, zal vanwege de geurregelgeving niet van diercategorie kunnen worden veranderd. Ook de regelgeving m.b.t. fijn stof en ammoniak kan de mogelijkheid van het veranderen van diercategorie beperken. Het is aan de initiatiefnemer om bij het indienen van de kennisgeving hiermee rekening te houden.

9. Melding Activiteitenbesluit

Van het houden van minder dieren hoeft geen melding Activiteitenbesluit te worden gedaan. Het is immers geen reguliere maatregel waarmee aan de ammoniakregelgeving kan worden voldaan, maar een van de maatregelen waarmee aan de voorwaarden van het gedoogbeleid kan worden voldaan. De eerder vergunde situatie, het aantal en de categorie dieren, blijft de referentiesituatie. Het melden van minder dieren zou bovendien de flexibiliteit – het kunnen wijzigen van stoppersmaatregel – nadelig kunnen beïnvloeden. Het terugdraaien van de maatregel minder dieren houden (dus weer meer dieren gaan houden) kan dan in sommige situaties in strijd komen met de voorschriften voor geur, ammoniak of fijn stof van het Activiteitenbesluit.

Ook bij het wisselen van diercategorie wordt binnen het gedoogbeleid geen melding van het Activiteitenbesluit geëist. Niet melden kan alleen bij wijzigingen die plaatsvinden binnen de stoppende veehouderijtak die onder het Actieplan ammoniak valt. Meldingen in het kader van het Activiteitenbesluit moeten wel gedaan worden indien:

- Het wijzigingen betreft van een veehouderijtak die niet onder het Actieplan ammoniak valt (bijvoorbeeld melkrundvee of vleeskalveren).
- Het wijzigingen betreft van een veehouderijtak waarop de termijn van het Actieplan ammoniak reeds is afgelopen (een tak die na 2020 wordt voortgezet).

Beide uitzonderingen zijn gevallen waar niet (meer) wordt gedoogd en waar de meldingsregels van het Activiteitenbesluit onverkort gelden.

De ondernemer behoudt de plicht om aan de voorschriften van het Activiteitenbesluit te voldoen, zoals voor geur en geluid. Ook mag de concentratie fijn stof op een te beschermen object niet toenemen. Dit kan zich mogelijk voordoen bij het wisselen tussen diercategorieën. In die gevallen kan niet gewisseld worden. Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om hier op te letten bij de kennisgeving.

Bij meerdere wijzigingen achter elkaar moet bij de kennisgeving altijd gekeken worden naar de referentiesituatie. Deze is altijd de uitgangssituatie onder 3, het dierenaantal vergund op 1 januari 2010 of één van de genoemde uitzonderingen.

Bijvoorbeeld:

Een stoppend vleesvarkensbedrijf met vergund op 1 januari 2010 1000 vleesvarkens gaat zich richten op de biggenopfok. Zijn referentiesituatie is dus $1000 * 1,4 = 1400$ kg.

Na een aantal jaar wil hij toch ook weer vleesvarkens houden, de huisvesting heeft hij daarvoor in stand gehouden. Hij wil nog 800 biggen behouden. Hij kan:

$800 \text{ biggen} * 0,75 \text{ kg/big} = 600 \text{ kg}$ benut voor biggen

$1400 - 600 \text{ kg} = 800 \text{ kg}$

$800 \text{ kg} / 3,5 \text{ kg/vleesvarken} = 229$ vleesvarkens traditioneel.

Naast de 800 biggen kan hij dus, op basis van de oorspronkelijke referentiesituatie van 1400 kg nog 229 vleesvarkens houden.

10. Dierenwelzijn

In de varkenshouderij moet worden voldaan aan de eisen van het Varkensbesluit. Afhankelijk van de bestaande situatie kan dit inhouden dat binnen de bestaande stalruimte minder dieren kunnen worden gehouden. Een veel voorkomende situatie is dat de vleesvarkens thans op een oppervlak van gemiddeld $0,7 \text{ m}^2$ zijn gehuisvest en per 1 januari 2013 het minimum oppervlak per vleesvarken gemiddeld $0,8 \text{ m}^2$ wordt. Daardoor zal de varkenshouder binnen de bestaande stalruimte minder vleesvarkens kunnen houden. De vergunde situatie verandert echter niet. Ook neemt de emissie per vleesvarken niet toe (op grond van de Regeling ammoniak en veehouderij geldt voor beide situaties namelijk dezelfde emissiefactor: die voor een stalsysteem met een hokoppervlak van maximaal $0,8 \text{ m}^2$). Het aantal dieren dat de varkenshouder per 1 januari 2013 minder kan houden, mag worden gebruikt als stoppersmaatregel.

Voorbeeld: vergund 768 vleesvarkens in 4 afdelingen met elk 192 dierplaatsen (traditionele huisvesting, hokoppervlak per dier maximaal $0,8 \text{ m}^2$). Een afdeling telt 16 hokken met elk 12 varkens per hok. De feitelijke hokoppervlak per dier bedraagt gemiddeld $0,65 \text{ m}^2$. Als gevolg van het Varkensbesluit kunnen per 1 januari 2013 nog maar 10 varkens per hok worden gehuisvest. Er kunnen dus 128 ($4 \times 16 \times 2$) vleesvarkens minder in de stal worden gehouden. Dit aantal vleesvarkens mag worden gebruikt als stoppersmaatregel.